

לנחות בשטרסבורג או להמשיך לפראג. לא הצלחנו להבין האחד את השני וביולינו את הלילה בשטרסבורג.

★ ★ ★
הרגתי כפעם הראשונה

בשדה התעופה הצנתי את חברי בפני המשטרה המקומית כאמריקאי. לא היו לו שום תעודות. למזלו, הם לא ידעו אנגלית.

למחרת, הגענו למסלול הארוך בשדה-התעופה של ז'טק, ליד פראג. בזמן הניחתה ראינו מטוסים מסוגים שונים, ביניהם את שלושת הביי-17; לידם ניצבו הצהרות, מוכי גים לטיסתם הראשונה. אחר-כך נודע לנו כי אלה המטוסים שיצאו להפציץ את קאהיר. ההרגשה הפאנטסטית ביותר הייתה לי כאשר נכנסתי לחדר האוכל וראיתי מאות סייסים וצוות אוויר וקרקע, מכל קצות העולם. הייתי נאה בכך שכל כך הרבה יהודים אחרים מתנדבים לשרת את מדינת ישראל. אמנם, התאכזבתי במקצת כשנודע לי, לאחר מכן, שרבים מהם קיבלו למעלה מ-1000 דולר לחודש.

בצ'כיה סופחתי לקבוצה חדשה שסטה לישראל עם נשק ותחמושת. כמה שבועות עבדתי עם המייסים שהיו יוצאים כמעט בכל יום מצ'כיה לישראל, עם המיטען. הם המטוסים לא היו נשארים בישראל. הם היו סורקים את מיטענם, וצוות אחר היה מטיס את המטוס לצ'כיה. באותו לילה, כעבור שבועות מספר סיפחו אותי לצוות שעבד בישראל.

גדלתי בהודו על תורתו של גאנדי, שי לימד אותנו לחיות בשלום ולא להרוג. אני זוכר את הפעם הראשונה ששלחו אותי להפציץ כפר קטן בסוריה. הגענו אל ה'מטרה, שני סייסים ומספר אנשים שהיו זורקי את הפצצות בידיהם. בסיבוב הראשון לא יכולתי לתת את האות לזרוק את הפצצות. הטייס השני הסביר לי שזה לא העניין שלי: "כעת מלחמה", אמר. "אתה רק צריך למלא את ההוראות". נתתי את הסימן ומאו הייתי מפציץ בלי התרגשות. מיקרה יותר משעשע אירע שעה שסמתי לסדום. ניצבתי ליד המטוס, וכיחן שמראי היה כמראהו של תימני צעיר, גירשו אותי מן המקום. אחר כך רצו בכל הסביבה, וחפשי שו את הטייס.

★ ★ ★
פגישה עם המוות

התרגלתי לחיים בארץ. שוב לא חשבתי לחזור לאנגליה או להודו. התאהבתי בחיים החדשים, באנשים החדשים ובמדינה החדשה. חתמתי על שרות-קבע בחיל-האוויר.

שלוש שנים הייתי בקבע. השתחררתי בדרגת סרן. רציתי להיות טייס אורח. היה לי די בחיי-צבא. במלחמה, זה עוד בסדר, איכשהו. אבל לא הייתי בנוי בשביל להיות חיל של שלום.

היום מלאו 18 חודש מאז הייתי באחיר לאחרונה. עוד לא קרה לי במשך 16 השנים שאני טס, שאהיה על הקרקע יותר משבועיים-שלושה. כשאני מסתכל על חיי הטיס שלי — תקופה אחת אינה מרפה ממני. התקופה בה הרגשתי את המוות מול פני. הדבר החל יום אחד, באוקטובר 1954. גינתי ברומא. קיבלתי הוראה לטוס לחינה, להישאר שם לילה ולשוב למחרת. מזג ה'אוויר בחינה היה איום. ירד גשם. כל היום וכל הלילה, בזמן שהגענו, הייתה השעה שמונה בערב.

הלכנו לאכול יחדיו. כל אנשי הצוות שתו ואכלו מהלכה. בדרכי לבית-המלון, חשתי כאבראש חוק. החלטתי להמשיך בדרכי. כיוון שהכאבים היו בלתי-נסבלים, בקשתי מאחד משני הקברניטים של החברה, שהיו למולי בחינה אותה עת, לקחת את מקומי. סמתי בפנים, עם הנוסעים.

הכאבים גברו. ביקשתי מהדיילת אספירין. כשהיא זוה, עברה על גופי צמרמורת. לפתע היו ידי ורגלי משותקות. קראתי לה והסברתי לה במשטות: "איני יכול להניח את ידי ואת רגלי". היא נראתה מבוהלת יותר ממני.

הושכבתי בתא הטייס. פרקי ידי החלו מתנפחים. הכאבים גברו. הטייס ניסה לשוב לחינה — אך ערפל כיסה את שדה-התעופה. הוא ניסה לרדת בגרן — אך פחדנו ששם לא אקבל טיפול מספיק. לבסוף, טסנו ל-רומא.

היתה זו הנסיעה הארוכה ביותר אשר אני זוכר. הגענו לרומא מאוחר. רופא כבר המתין ליד המסלול. כשראת אותי, נבהל ולא נגע בי. קיבלתי היסטריה. הייתי חסרי-ישע לחלו-

אותי לבית-החולים. משם יצאתי רק כעבור שבועיים. כששחררתי מבית-החולים החלי שתי גם לעזוב את הגיבו, על אף שכבר הרחחתי 1500 ל"ש. לא רק משום שהסתיכון היה גדול מדי. פשוט, לא הוזהיתי, נוסף לכל הצרות, עם העסק. הוא היה זר לרוחי.

★ ★ ★
איבדנו שדה-תעופה

בתחילת 1948 קיבלתי קריאה שהפיהה כי רוח. לעזור למדינה החדשה שקמה בארץ-ישראל. סמתי מיד ללונדון. קיבלתי כתובת של בית-קפה בשוואליוה בפאריס, שם היה עלי לפגוש איש הגנה. ממנו הייתי צריך לקבל את כל ההוראות. החודשים הבאים היו מהמעיינים ביותר בחיי.

באותו בית-קפה פגשתי עוד ארבעה טייסים מארצות שונות. חיש מהר מצאנו את עצמנו, כל אחד מפקד של מטוס נורסי-10. אך בטרם הספקנו לעזוב את צרפת, נעצרנו על-ידי המשטרה הצרפתית. שיחררו אותנו מיד, אך אסרו עלינו לעזוב את העיר ניס בה היינו אז.

איש מאתנו לא בא בתלונות כלשהן. היה לנו טוב מדי שם. ארבעה שבועות היינו בניס, עד שבוקר אחד קיבלנו פקודה לעזוב את צרפת תוך 24 שעות. המטרה שלנו היתה שדה-תעופה צ'כית, בקירבת פראג. למולי הרע היה לי טייס-מישנה יהודי רוסי, גרישא, כיום קצין גבוה בחיל-האוויר שלנו. הוא לא דיבר שום שפה מלבד רוסיית-איי-ההנהגה הראשונה בינינו היתה כשלא יכולנו לאתר את מקום-הנחיתה. לא היתה ברירה. סכנו מערבה עד שמצאנו שדה-נחיתה. שם התברר שאנו נמצאים ליד עיר בשם האלנק.

מילאנו את המיכלים וחזרנו לשטרסבורג, דרך ליון. אחרי טיסה של מיל אחד התקל קל המגע ונאלצנו לנחות שוב נחיתה אונט. המראנו בפעם השלישית. השמיים היו מכוסים עננים נמוכים ולא יכולנו למצוא את הדרך. שוב לא היתה ברירה אלא להניח מין טוס ולנסות לקרוא את שמות המקרמות שהיו רשומים על השלטים, בתחנות-הרכבת.

בסוף מצאנו את מקומנו על המסה וגילינו את פטי-הרכבת לשטרסבורג. טסנו לפיהם. פרץ ויכוח ביני לבין חברי — אם עלינו

העסק

המבריק, שעל קירותיו פלאקטים של חברות תעופה ותיירות, המעניקים לו צביון מיוחד, הם מזכרת ימי שרותו של בעל המסעדה כטייס בחברת אל-על. ליד הדלפק נראית אחת העובדות הנאמנות של אייבי נתן, הלן שנקל, ילידת צרפת.

סין. לבסוף העבירו אותי לבית-החולים סאלבטורה מונדי. משך 10 ימים נתנו לי את כל הזריקות והכדורים שרק אפשר לתאר. הטיפול של הנוזירות היה גיפלא — אך שום דבר לא עזר. למולי לא חסר לא-על כסף. הביאו רופא מיוחד מפאריס, עבורי. אך גם הוא לא יכול היה לעזור לי.

בינתיים התפשט השיתוק. רק לאחר ש-קמתי, סיפרו לי חברי שבאו לבקרני, כי באו להפריד גנוסס.

בערב בא אלי כומר ושאל שאלות על משפחתי. חשבתי שזהו סתם ביקור רגיל, אך לפתע הוציא ספר והחל למלמל משהו. גלתי בבית-ספר קאתולי בהודו, לשם באתי עם הורי בגיל שלוש, מפרס. הבינותי שהוא מתסכל לעילוי נשמתו.

לא רציתי למות. רציתי לחיות. אפילו בלי ידיים ורגליים. מעולם לא אהבתי את החיים כמו באותם הימים. הקמתי מהומות. גידפתי את הכומר. השתוללתי. אותו ערב באו שוב הרופאים והזריקו לי נסיון נסיוני. שעה ששכבתי כך, חסר-אונים, הבינותי את תנועות היאוש של חברי, את הבעת פניהם של חברי, את מעשיו של הכומר. חשבתי שאני אבוד. ואו אירע הנס. הנסיון החל פועל. אצבי עות ידי החלו לנוע, להפתח. שכחתי את כל הכאבים והחילוניות לבכות מרוב שמחה והתרגשות. ההקלה הייתה עצומה.

בארץ התהלכה השמועה שנפטרתי. כאשר חזרתי תל-אביבה ונתקלתי ברחוב דיוניגוף בחבר, כמעט והתעלף. הוא חשב אותי לרוח רפאים.

★ ★ ★
יודת "קאזיפורניח"

מאז חשבתי כל הזמן מה אעשה אם יקרה לי מיקרה דומה, ולא אוכל לטוס עוד. התחלתי לחסוך כסף כדי שאוכל להסתדר בצורה אחרת. המשכתי לעבוד ב'אלי-על ארבע שנים נוספות, אבל כל אותן זמן סיפחתי כבר את הרעיון להקים משהו ממנו אוכל להתקיים כאשר שוב לא אוכל לטוס.

חיפשתי שותפים להקמת מסעדה מהירה, כמו שנהוג בארצות-הברית, למשל לקחתי שלושה טייסים שהשקיעו מכספם. אבל זה לא היה מספיק. נאלצתי לקחת גם אנשים שלא היו טייסים.

פה התחילו הצרות. טענו שאני לא מנהל את העסק בסדר. נתתי להם לנהל אותו זמן-מה. הקופה הייתה הרוכהה הטובה בי יותר למה שקרה במשך הזמן בו לא ניהלתי את העסק. נכון, הייתי עורך מסויבות קטנות, נכון, הייתי מזמין אנשים על השבון הבית, אבל עשיתי את כל זה,

הפרטי

בהודו צולם אייבי, בן ה-70, לפני טיסו קורס-טייס לחניכים צעירים של חיל-האוויר הבריטי.

באנגליה מבלה אייבי בחברת תיירות שבית, או תה הכיר בעת חנייה באחת פטיסיותיו.

אייבי בפעולה

עובר משולחן חן לסולחן. כאן הוא נראה ליד שולחנה של איביה רונה.